

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у травні 2025 року

(оглядова довідка за інтернет-ресурсами,
матеріалами преси та неопублікованими документами)

День пам'яті та перемоги над нацизмом

8 травня у столичному Національному музеї історії України у Другій світовій війні відбулося відкриття виставкового проєкту «Наша Перемога», що висвітлює український вимір Другої світової війни. Під час заходу в музеї запалили символічний «Вогонь Слави» – на знак ушанування пам'яті українців, які боролися з нацизмом. Церемонію супроводжував виступ Заслуженого академічного оркестру України Зразково-показового оркестру Збройних сил України. 13 травня Музей війни разом з Інститутом історії України НАН України провів засідання Дискусійної платформи «Наша Перемога: Україна у Другій світовій війні». Учасники дискусії – науковці та популяризатори історії Я. Грицак,

О. Стяжкіна, А. Галімов, А. Дробович, О. Зінченко, В. Мараєв та інші, обговорили процеси переосмислення Другої світової війни українським суспільством та формування національних наративів. В межах платформи презентовано науково-популярне видання «Україна у Другій світовій. Календар війни».

8 травня у Львові до 80-річчя закінчення Другої світової війни Музей воєнного дитинства та громадська організація «Після тиші» представили виставку «Воєнне дитинство. Досвіди Другої світової війни». Приватні історії, розказані безпосередніми очевидцями подій Другої світової війни, дають змогу побачити розмаїття досвідів, а також осягнути тяглість воєнного дитинства на теренах України. Виставку було розміщено у публічно-історичному просторі «Після тиші».

День пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу

8 травня у Києві в Державній науковій архітектурно-будівельній бібліотеці імені В. Г. Заболотного відбувся захід «Де цвіте гіркий мигдаль...», приурочений Дню пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу, що відзначається 18 травня. В межах міжнародного освітнього культурно-мистецького проєкту «Кримськотатарські студії» громадська організація «Обрядова культура України» разом із партнерами створили експозицію, яку склали рідкісні та нові

видання з фонду бібліотеки, картини архітектора і художника В. Власюка з серії «Краєвиди Криму», картини українських, кримськотатарських і болгарських юних художників із серій «Ужиткове мистецтво» та «Смаки Криму», видання з фонду Кримськотатарського центру мови і літератури Кафедри тюркології ННІФ Київського національного університету ім. Тараса Шевченка та лялькові композиції, що відтворюють образи кримських татар на зламі XIX–XX ст. Кульмінацією заходу стала прем'єра театралізованої вистави «Де цвіте гіркий мигдаль...» від колективу Кримськотатарського ліцею *Birlik School*. 12 травня біля столичного Головопштамту на Хрещатику відкрито виставку «QIRIM İÇÜN / Заради Криму», покликану підвищити обізнаність українського суспільства про Крим, його історичний зв'язок з Україною. Організатори – Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим, Кримська платформа, Міністерство культури та стратегічних комунікацій України, Меджліс кримськотатарського народу та ін. Експозиція містила інформацію про кримських татар, їхню культуру, політичну традицію, а також репресивну політику росії щодо Криму: анексію 1783 року, депортацію 1944 року та окупацію 2014 року. У виставці використано скетчі А. Логова та картина Р. Емінова. 18 травня до 81-х роковин депортації кримських татар у Національній філармонії України відбувся концерт «Мій Крим», присвячений кримськотатарській музиці різних поколінь. У виконанні Академічного симфонічного оркестру Національної філармонії України та Академічного камерного хору «Хрещатик» прозвучали симфонія-поема № 1 «Депортація» Е. Емір, фортепіанний концерт № 1 У. Бекірова та «Симфонія передчуттів» А. Кузіної-Рождественської. 26 травня в Київському академічному драматичному театрі на Подолі пройшов вечір пам'яті жертв депортації кримськотатарського народу – «Хайтарма. Шлях пам'яті». Цього вечора Національний ансамбль солістів «Київська камерата» під орудою диригента А. Кедровського представив культурний синтез, що поєднав музику, поезію та виступи митців і культурних діячів, серед яких – А. Сеїтаблаєв, Ш. Аблялімов, Ф. Мустафаєв. 14 травня у Дрогобичі на Львівщині запрацював Кримськотатарський культурний центр, відкритий з ініціативи місцевої кримськотатарської громади та громадської організації «Іхсан – Щирість» з метою збереження мови, культури та традицій кримськотатарського народу. 23–25 травня у Житомирі проведено міжкультурний літературно-мистецький фестиваль «Відсіч. Крим», зосереджений на темі спротиву окупації та збереження культурної спадщини кримськотатарського народу. У програмі: читальні, презентації книг, дискусії, майстер-класи, мистецькі виставки, кінопокази, музичні перформанси та церемонія нагородження переможців конкурсу есе «Листи до вільного Криму».

Загальні питання

Президент України В. Зеленський відзначив народного артиста України Ю. Рибчинського у день його 80-річчя державною нагородою – орденом князя Ярослава Мудрого IV ступеня, за визначні особисті заслуги у розвитку

національного музичного мистецтва та збагаченні української пісенної спадщини.

15 травня в Києві відбувся спеціальний захід «Великий вечір з NV», в межах якого видання відзначило 100 людей, що рухають країну вперед. Список було поділено на шість категорій: «Військові та волонтери», «Суспільство», «Державні діячі», «Культура», «Бізнес», «Спорт». Серед переможців премії «Люди NV»: письменники А. Чех, Ю. Іздрик, С. Жадан і письменниці С. Андрухович, О. Забужко, театральний режисер І. Уривський, режисерка К. Горностай, режисери М. Чернов та О. Сенцов, художник М. Кадан, художниця Ж. Кадирова, музиканти С. Вакарчук і М. Пиріг, співак А. Пивоваров, актор О. Рудинський, директорка Харківського літературного музею Т. Пилипчук, літературознавиця

Я. Цимбал. У номінації «Суспільство» нагороджено журналістів М. Буткевича, П. Казаріна, В. Портникова, В. Ляску та письменницю Л. Денисенко. У номінації «Бізнес» – гендиректорку та співвласницю видавництва *Vivat* Ю. Орлову. В межах заходу «Великий вечір з NV» проведено також публічний діалог «Українці майбутнього» та дискусійну панель «Лідерство воєнного часу».

19 травня у Харкові вперше вручили премію «Генерація Ніки», засновану у 2024 році на честь мисткині Вероніки Кожушко, яка загинула внаслідок російського ракетного удару. Організаторами премії виступили благодійні фонди Сергія Жадана та «Ніка генерація», а також Харківський літературний музей. Мета – вшанувати пам'ять про загиблих талановитих українських дітей та надихнути нове покоління творчої молоді. Переможницею в номінації «Література» стала поетеса Л. Поливода, а в категорії «Живопис» – мисткиня С. Фадєєва. Спеціальну відзнаку від студії «Aza Nizi Maza» отримала художниця С. Сизоненко.

Благодійність

Столичний Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка передав підрозділу ГУР МО України *Group 13* морського дрона *MAGURA V7*, на закупівлю якого команді митців вдалося зібрати 8 мільйонів гривень під час гастрольних показів постановки «Конотопська відьма». Ініціаторами культурно-благодійного проєкту виступили Театр Франка, *Teatr.org.ua* та Благодійний фонд Діани Подолянчук. Крім того, 12 травня франківці влаштували закритий показ вистави «Слуга двох панів» на підтримку 13 бригади оперативного призначення «Хартія» Національної гвардії України.

10 травня у столичній Малій опері пройшов дев'ятий фестиваль «Бешкет». Прибуток із продажу квитків організатори передадуть фонду *AZOV.ONE*. Цього разу фестиваль включав виступи українських артистів і гуртів – *Laud*, *Yurcash*, *Epolets*, *Berliner Döner* та *Sobakka*.

7–25 травня у київській галереї «Vakulenko Art Consulting» тривала благодійна фотовиставка «Залізний грім, що наближає тишу», присвячена 10-річчю 43 окремої артилерійської бригади імені гетьмана Тараса Трясила. Виставку організовано з метою збору коштів на обладнання для дронів-перехоплювачів, які захищають артилерію бригади. В експозиції – знімки

військових фотографів Т. Колесник, А. Герасименка, С. Скриннікова, А. Корчагіна, В. Поліщук, І. Ткачова та ін.

3 та 4 травня під час події *Design Hall* у Києві бренд українського дизайну *FAINA* разом із громадською організацією *Gen.Ukrainian* презентували благодійний мистецький проєкт, що включає чотири дизайнерські стільці *FAINA*, спрямований на збір коштів для реабілітаційних інтенсивів *Gen.Camp* для дітей, постраждалих від війни. До розпису стільців долучилися комік В. Байдак, танцівник і хореограф О. Базела, продюсер В. Завадюк та співачка Кажанна, натхненні дитячими малюнками.

Український бренд *LITKOVSKA* створив благодійну колаборацію з *AZOB.ONE*, офіційним відділом фандрейзингу Бригади «Азов» Національної гвардії України. Мета – зібрати 3,5 мільйона гривень на закупівлю евакуаційних автомобілів медиків «Азову». В межах колаборації «Пункт призначення – життя» представлено аксесуари та одяг, зокрема, жетони з переплавлених гільз, сорочки та хустини з молитвою, а також керамічні артоб'єкти від *Gorn*.

16 травня у головному холі Центрального залізничного вокзалу столиці відбулася благодійна музична подія «Залізні ритми захисту / Frequencies of Defence» на підтримку ініціативи *Arm Women Now*, яка з початку повномасштабного вторгнення забезпечує захисниць необхідним військовим спорядженням. У заході взяли участь українські діджейки *Katro Zauber*, *Auuu*, *Ana B* і фольклорний гурт «Вільце».

2–4 травня у Львові пройшла благодійна акція «Театр для музею», яка використовує творчий потенціал театрів для збору коштів на відновлення знищеного росіянами Музею генерал-хорунжого УПА Романа Шухевича. Львів'яни та гості міста мали змогу в обмін на благодійні внески відвідати екскурсії за лаштунки театрів імені Леся Курбаса, імені Лесі Українки, «І люди, і ляльки», «Воскресіння».

15 травня у Львівській національній філармонії відбувся благодійний концерт «Велика меса», присвячений воїнам світла, які віддали життя за Україну. Прозвучала композиція «Велика меса до мінор» В. А. Моцарта у виконанні чоловічої хорової капели «Дударик» та академічного камерного оркестру «Віртуози Львова». Вторговані кошти від концерту підуть, зокрема, на придбання автомобіля для 219 окремої бригади територіальної оборони.

6 травня у Музеї мистецтв Прикарпаття в Івано-Франківську представлено благодійну виставку під назвою «Життя з вірою в перемогу». Експозицію склали три десятки картин ветерана ЗСУ В. Симанишина, написаних автором після втрати рук на війні. Дохід художник спрямує на потреби 30 окремої механізованої бригади імені князя Костянтина Острозького.

Співачка Н. Дорофєєва вже тричі передала доступ до свого акаунту в *Instagram* у благодійних цілях: волонтеру Д. Христову (евакуація людей із зони бойових дій); подружжю фотографів К. та В. Ліберовим (підтримка 93 ОБр «Холодний Яр»); парамедикині добровольчого батальйону «Госпітальєри» К. Галушці (відновлення бази «Госпітальєрів» у Павлограді, яку знищили російські війська).

Безбар'єрність

19–25 травня в Україні тривав Національний тиждень безбар'єрності – щорічна інформаційна кампанія, ініційована спільними зусиллями Міністерства культури і стратегічних комунікацій України, Мінрозвитку і Радниці – уповноваженої Президента України з питань безбар'єрності. Захід відбувся в межах Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року, за ініціативи першої леді України Олени Зеленської. Мета кампанії – сприяти формуванню в суспільстві культури безбар'єрності: через підвищення обізнаності, мотивацію до змін і популяризацію позитивних прикладів рівності можливостей для всіх. До цієї акції долучилися мистецькі заклади та бібліотеки по всій країні. Фокус заходів – подолання комунікативних бар'єрів, формування культури поваги до гідності та забезпечення рівного доступу до інформації.

Регіональна культурна політика. Ініціативи громад

28 травня в межах святкування Дня Києва відбулася урочиста церемонія вручення Мистецької премії «Київ». Ця премія, заснована Київською міською державною адміністрацією та Координаційною радою національних творчих спілок України, відзначає та популяризує кращі здобутки митців столиці. Нагороду отримали: письменник В. Неволов – за книги «Творчі мандри через роки» та «Тепло київських візерунків» (премія імені Євгена Плужника у галузі літератури); головний балетмейстер Академічного театру «Київ Модерн-балет» Р. Поклітару – за постановку балетних вистав «Завтра», «ДискриміНАЦІЯ», «Друзі» (премія імені Амвросія Бучми у галузі театрального мистецтва); автор сценарію та режисер Ф. Сотниченко, продюсерка В. Сочивець та оператор В. Усик – за фільм «Ля Палісіада» (премія імені Івана Миколайчука в галузі кіномистецтва); композитор С. Пілютіков – за твори для симфонічного оркестру «Легіон» та «Софія» (премія імені Артемія Веделя в галузі музичної композиції); художник-живописець

А. Коваленко – за твори «Шепіт», «Золотий дощ», «Пілігрими» (премія імені Сергія Шишка в галузі образотворчого мистецтва); майстриня декоративно-прикладного мистецтва Н. Саєнко – за серію мистецьких творів «Диво-сад» (премія імені Сергія Колоса в галузі народного декоративного мистецтва); журналіст

Т. Боровко – за серію публіцистичних статей та цикл військово-патріотичних пісень (премія імені Анатолія Москаленка в галузі журналістики); автори мистецького проєкту «Форум діячів аматорського циркового мистецтва – Дитяча циркова творчість столиці України під час війни»: О. Бабінський, Н. Позднякова та Н. Шкляр (премія імені братів Василя та Олександра Ялових у галузі циркового мистецтва). У галузі хореографічного мистецтва премію «Київ» імені Павла Вірського цього року не присуджували.

Медіа

29 травня в Держкомтелерадіо визначено лауреатів премії імені Івана Франка у галузі інформаційної діяльності 2025 року. В номінації «За найкращу публікацію у друкованих засобах масової інформації» премію присуджено літературознавцю, публіцисту, політологу О. Багану за статтю «Російське чорносотенство як джерело європейського фашизму». У номінації «За найкращий твір у телевізійній сфері» лауреаткою стала режисерка, креативна продюсерка АТ «НСТУ» О. Кривенко за документальний фільм-антологію «Капеланки. Молитва в пеклі». У номінації «За найкращий твір у радіомовній сфері» премію отримали О. Бадюк, В. Будан, В. Берта (Українське радіо) – автори циклу передач першого сезону проєкту «Мережа». У номінації «За найкращу наукову роботу в інформаційній сфері» нагороджено доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри української літератури та теорії літератури Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка П. Іванишина за книгу «Убити дракона: московський міф і його ліквідація». Крім того, грамотою Держкомтелерадіо України відзначено авторський колектив трисерійного документального фільму «Чернігівське князівство. 1000 років», створеного філією «Суспільне Чернігів» (автори проєкту В. Пилипенко, режисер монтажу А. Сологуб, оператори О. Жернов й О. Тірок).

Премію імені Георгія Гонгадзе здобув фотограф, телеоператор і воєнний кореспондент *Reuters* І. Любиш-Кірдей. Нагороду для незалежних журналістів засновано 2019 року Українським ПЕН у партнерстві з родиною Георгія Гонгадзе, Києво-Могилянською бізнес-школою та виданням «Українська правда». Церемонія нагородження традиційно відбулась у Києві 21 травня – у день народження Георгія Гонгадзе.

29 травня український конкурс професійної журналістики «Чесць Професії» від Національної асоціації медіа оголосив переможців 2025 року. Зокрема спеціальну номінацію Наглядової ради конкурсу «За відданість професії за найтяжчих умов» лауреаткою посмертно стала журналістка В. Рощина, яка загинула в російському полоні. У номінації «Найкраще інтерв'ю» перемогу здобула журналістка *Ukrainian* Ю. Тимошенко за матеріал «Віра Агеєва про національну літературу, "донецьких пацанів" і фемінізм». Також авторка отримала спеціальний приз «Надія журналістики». У категорії «Найкраща публіцистика» журі конкурсу віддало першість О. Дьоміну, Д. Лановець та І. Костишиній з медіа *Inker* за матеріал «В'язень слова». Спеціальний приз «Найкращий аудіоматеріал» отримала журналістка «Радіо. Культура» К. Гончарук за епізод проєкту «Що мені музика» – «Музика у ритуалах війни». Премією «Чесць професії» відзначено також роботи у категоріях «Найкращий репортаж», «Найкраща аналітика», «Найкраще розслідування», «Найкращий матеріал на тему права жінок, дотримання гендерної рівності», «Найкращий воєнний репортаж», «Найкращий матеріал на тему дотримання професійних стандартів та журналістської етики під час війни», «Меморіальний матеріал року». Загалом на конкурс було подано понад тисячу робіт українських медійників.

31 травня у Києві в межах Дня відкритих дверей Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка «Журналістська весна» відбулося нагородження лауреатів Відзнаки Симона Петлюри «Журналістика і державність». Серед переможців: журналіст, дослідник, науковець, автор і упорядник книг споминів і збірок статей про визначних діячів українського національно-визвольного руху, приват-доцент Українського вільного університету (Мюнхен, ФРН) О. Панченко (Полтава); журналіст, генеральний директор Українського національного інформаційного агентства «Укрінформ», полковник Збройних сил України С. Череватий; громадський та політичний діяч, голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова, спікер Форуму вільних держав Постросії Я. Юрчишин. Із 2021 року Відзнакою нагороджують журналістів, видавців, доброчинців за вагомий внесок у державотворення і захист України, високу професійну майстерність, сприяння розбудові української журналістики і держави. Лауреатів визначає Рада засновників відзнаки Симона Петлюри – Конфедерація журналістських організацій України, Меморіальний фонд Симона Петлюри з Чикаго (США) та Міжнародний культурний центр «Сяйво».

Культурно-мистецькі проєкти

10 та 11 травня у Києві в новому перформанс-павільйоні «КИТ» на ВДНГ стартував «Кураж. Відкриття сезону». Простір повністю доступний для людей з маломобільних груп населення, події супроводжували перекладачі жестовою мовою. Тут були музика, маркет українських брендів і вінтажу, потужний лекторій та благодійність. Лекції провели *CEO Superhumans* О. Руднєва, засновниця «Куражу» А. Гудкова та керівник Укрзалізниці О. Перцовський. Відбулася також сесія запитань і відповідей з підприємцями О. Гороховським і М. Рогальським, яку модерував В. Байдак. Портрети за донат презентували на «Куражі» ілюстраторки А. Гольцберг, П. Гребенік, художниці Ю. Костиренко, М. Сирко. Свою музику відвідувачам представили *DANIEL, Vnuk, Katro Zauber, SI Process, SMAILOV, Levko, ZHGRV, Blooms Corda, SUGACHKA, ABCD*. Крім того, протягом двох днів працювали інтерактивні зони низки ініціатив – *Superhumans* (центр воєнної травми), *Free Azov* (рух на підтримку українських військовополонених), *CHYSTO.DE* (екологічний рух), книжкова зона від видавництва «Сенс», воркшопи від інженерної школи *Brobots* та інші локації. Донати з події буде спрямовано на підтримку Пунктів Незламності на проєкт «Місце Сили» від Клубу Добродіїв.

24–25 травня у Житомирі відбувся міжкультурний літературно-мистецький фестиваль «Відсіч. Крим», що вже вдруге об'єднав навколо теми спротиву, пам'яті й культурної ідентичності українських і кримськотатарських авторів, митців, музикантів і молодь. Програму склали понад два десятки подій: публічні читання, презентації книг, панельні дискусії, книжковий ярмарок, майстер-класи, літературна резиденція для молоді, мистецькі виставки, музичні перформанси, показ фільму про лідера кримськотатарського народу М. Джемілева «Киснева станція» та церемонія нагородження переможців конкурсу есе «Листи до вільного Криму». До участі долучилися такі автори, як С.

Тараторіна, В. Хмелівський, В. Краснопір, В. Дельдікіна, Ю. Рудишина, К. Калитко, музиканти Е. Бодурова, С. Ніконорова, Є. Стецюк й Академічна хорова капела «Орея». Фестиваль організовано громадською організацією «Головна сцена» за підтримки Українського інституту книги та Управління культури та туризму Житомирської обласної державної адміністрації.

24 травня у Володимирівському культурно-мистецькому центрі, що на Волині, пройшов II Фестиваль української мови «Криміада», ініційований міжнародним громадським об'єднанням «Волинське братство» задля вшанування українського слова й постаті Агатангела Кримського. В межах культурного дійства відбулися зустрічі з мовознавцями, діячами культури, представниками духовенства зі всієї України. Гостям фестивалю представлено виставку студентських робіт із колекції художнього музею Володимирського педагогічного фахового коледжу імені А. Ю. Кримського, 12-томне зібрання творів Олени Пчілки, копії рукописних книг Мазепинське Євангеліє та Пересопницьке Євангеліє, книгу «Умерови: історія родини на тлі кримськотатарського національного руху ХХ–ХХІ століття» М. Гримич (у презентації взяв участь громадський діяч, політик І. Умеров).

Театр

Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти оголосило лауреатку премії імені А. Ф. Шекери 2025 року – балетмейстерку-постановницю, хореографиню й артистку сучасного балету Катерину Курман. Премію, що присуджується за визначні досягнення у сфері хореографічного мистецтва, мисткиня отримала за балетну постановку «Аліса в Задзеркаллі» (Академічний театр «Київ Модерн-балет»).

12 та 13 травня у столичному Будинку актора відбулися завершальні тури ХХ Всеукраїнського конкурсу молодих акторів імені Івана Франка. Організатором конкурсу традиційно є Національна спілка театральних діячів України. Цього року на перший дистанційний тур було подано рекордні 153 заявки, що надійшли з 17 міст України. Найпопулярнішими авторами, твори яких заявники обрали для читання, стали Леся Українка, Ю. Іздрик, Т. Власова, Л. Костенко, С. Жадан. Оцінювало виступи конкурсантів професійне журі, до складу якого увійшли: кастинг-директорка українських і міжнародних фільмів А. Самойленко, головна режисерка Київського академічного театру драми і комедії на лівому березі Дніпра Т. Трунова, головний режисер Львівського академічного драматичного театру ім. Лесі Українки Д. Захоженко, актори театру і кіно С. Калантай та Т. Міхіна. Лауреати конкурсу: серед професіоналів – С.-Т. Гончарова зі Львова (1 місце) та Е. Ходаківська з Києва (2 місце); серед юніорів – киянки А. Прядун (1 місце) та С. Яшвілі (2 місце).

У квітні київські театри презентували низку нових вистав: балет «Лісова пісня» за мотивами однойменної драми-феєрії Лесі Українки від студентів і учнів Київського державного фахового хореографічного коледжу ім. Тетяни Таякіної (Національний театр опери та балету України імені Т. Г. Шевченка); сучасний балет «Ескапістіко» від *Insha Dance Company* (муніципальний академічний театр

опери і балету для дітей та юнацтва / Київська опера); «Зрада» за п'єсою Г. Пінтера (Національний академічний Молодий театр); «Король Лір» за В. Шекспіром (Київський академічний театр драми та комедії на лівому березі Дніпра); «Бука» за п'єсою Л. Лягушонкової та К. Пенькової (Київський академічний театр «Золоті ворота»); «Володар мух» за мотивами однойменного роману В. Голдінга («Дикий театр»).

22 травня у Національному академічному драматичному театрі імені Івана Франка з нагоди 20-річчя вистави «Наталка Полтавка» І. Котляревського презентовано виставку, присвячену історії постановки. Аудиторії представлено світлини з вистав, оригінальні афіші, ескізи сценографії та інтермедійної завіси, створені сценографом А. Александровичем, а також костюми від художниці Л. Нагорної.

23 травня у Харкові в безпечному просторі *Loft Stage* Схід Опера відбувся Гала Балет, присвячений 100-річчю Харківського національного академічного театру опери та балету імені М. В. Лисенка та пам'яті майстра хореографії, педагога-репетитора балетної трупи театру Михайла Беззубікова. Глядачі змогли побачили добірку найяскравіших балетних номерів, що охопили класичні й сучасні постановки. Музичний супровід концерту забезпечив симфонічний оркестр Схід Опера під орудою головного диригента театру Д. Морозова та Ю. Дяченка. В межах події в *Loft Stage* було організовано виставку, що включала фотографії, афіші та ескізи костюмів, пов'язані з творчістю М. Беззубікова.

1–3 травня у Хмельницькому вже втретє відбувся Всеукраїнський фестиваль дитячих та молодіжних театральних колективів «Мельпомена FEST», організований Управлінням культури і туризму Хмельницької міської ради та Хмельницькою школою мистецтв. Цього року у заході взяли участь колективи з 13 областей країни, які показали понад три десятки вистав. Гран-прі фестивалю здобули дитячо-юнацька театральна студія «Ну і дітки» Полтавського обласного центру естетичного виховання учнівської молоді (музична комедія «Кентервіль – love») та дитяча театральна студія «Візаві» Житомирської обласної наукової універсальної бібліотеки ім. О. Ольжича (вистава «Вечори на хуторі біля Диканьки» за твором М. Гоголя).

12–14 травня в Ужгороді на Закарпатті вперше пройшов Всеукраїнський дитячий театральний фестиваль-премія «Золота китиця». Мистецький проєкт започаткували Закарпатський академічний обласний український музично-драматичний театр імені братів Ю.-А. та Є. Шерегіїв разом із дитячою театальною школою-студією «То BE(e)». На сцені обласного драмтеатру свої вистави презентували: Народний музичний театр юного актора «FantaziaNew» (Київ); Театральна студія «Topstars» (Буча, Київська обл.); Дитяча театральна студія «The театр» (Вінниця); Запорізький театр «СВІЯ»; Театр-студія «Дарунок неба» (Воскресенськ, Миколаївська обл.); Акторський колектив ARTISTIC (м. Київ). Їхні творчі роботи оцінювало професійне журі під головуванням актриси театру й кіно, громадської діячки Р. Зюбіної. Крім показів вистав, для учасників і гостей фестивалю-премії також було організовано: майстер-класи з акторської майстерності, пластики й вокалу від зіркового журі та н. а. України Л. Горової;

творчу зустріч і панельну дискусію за участі діячів театру та кіно; театральномистецький історичний квест в Ужгородському замку та екскурсію Закарпатським драмтеатром.

Серед театральних прем'єр цього місяця: «Гра в оперу» за п'єсою М. Смілянець, опера Б. Лятошинського «Золотий обруч» за мотивами повісті Івана Франка «Захар Беркут» (Львівський національний театр опери та балету ім. Соломії Крушельницької); опера «Гордий бранець» Д. Б. Перголезі (Харківський національний академічний театр опери та балету ім. М. В. Лисенка); «Психи» Н. Ігнат'євої (Харківський державний академічний український театр імені Т. Г. Шевченка); «Майстер корабля» за романом Ю. Яновського (Харківський академічний драматичний театр ім. Г. Ф. Квітки-Основ'яненка); «Параджанов. Балкон дитинства» А. Гладкової (Харківський державний академічний театр ляльок імені В. А. Афанасьєва); балетний перформанс «Lisova» за мотивами драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня» (Одеський національний академічний театр опери та балету).

8 травня у Львівському національному академічному українському драматичному театрі ім. М. Заньковецької представлено мюзикл «Тигролови» за мотивами роману І. Багряного від Національного академічного театру оперети. Також цього місяця гастролі різних театральних колективів пройшли у Луцьку. 1 травня в експериментальному театрі «Адреналін» актори Київського академічного театру на Печерську показали виставу «Покоління Пепсі» за мотивами творів

С. Жадана. 15 травня глядачі «Адреналіну» змогли побачити сучасну постановку «POSTПІСНЯ» за мотивами «Лісової пісні» Лесі Українки, яку презентував Перший недержавний театр Донеччини «*Terra Incognita* свій театр для своїх». А 24 травня до Луцька завітав Київський незалежний театр ляльок «Равлик». На сцені Волинського академічного обласного театру ляльок столичні гості зіграли дві вистави для родинного перегляду – «Українські переспіви» та «Гарбузик».

Музика

1 травня у Києві відбувся національний форум-діалог «Українська музична індустрія: слухай, захищай своє» – відкрита розмова представників влади, музичної спільноти та експертів про майбутнє музичної індустрії як культурної, економічної та стратегічної сили. Подію, присвячену Всесвітньому дню інтелектуальної власності (*World IP Day 2025*), який цього року присвячено музиці, організували: Офіс Президента України, Міністерство економіки України, Міністерство культури та стратегічних комунікацій України, Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій. Чотири ключові панельні дискусії форуму охопили стратегічні теми розвитку музичної індустрії в Україні. Окрему увагу експерти приділили роялті – з акцентом на ефективність функціонування організацій колективного управління авторськими та суміжними правами. В межах однієї з панелей розглядалися практичні кейси монетизації музичного продукту, включно з інструментами захисту прав і механізмами отримання доходу для авторів і виконавців. Завершальну дискусію

було присвячено викликам, пов'язаним із російською музичною експансією, та пошуку ефективних механізмів культурної протидії. У фокусі обговорення – реалізація Стратегії розвитку культури до 2030 року.

5–7 травня в Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського у столиці тривав III Міжнародний культурно-мистецький фестиваль *Skoryk Fest*, присвячений вшануванню пам'яті українського композитора Мирослава Скорика. В межах фестивалю було проведено Міжнародну наукову конференцію «Сучасний мистецький простір як код митця: філософсько-культурологічний аспект», творчий вечір пам'яті Мирослава Скорика за участі камерного хору «Cantabile» (Кам'янський фаховий музичний коледж ім. Мирослава Скорика), конкурс молодих композиторів та інші заходи.

6 травня у Великій залі імені Василя Сліпака Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського пройшов концерт «На крилах закоханих мрій», присвячений 100-річчю від дня народження Ігоря Шамо. У цей вечір прозвучали твори композитора у виконанні Академічної хорової капели імені Платона Майбороди Українського радіо та Заслуженого академічного симфонічного оркестру Українського радіо. Солістами виступили С. Ковнір, А. Швачка, Є. Пухляк, Л. Леванова, Д. Агєєв, І. Семененко та інші артисти.

2 травня у Харкові вчетверте у період повномасштабної війни стартував міжнародний фестиваль класичної музики *KharkivMusicFest*, що поєднує концертну програму з просвітницькими заходами. Він розпочався концертом Національного ансамблю солістів «Київська камерата» з Богданою Півненко, скрипалькою, яка першою привезла музику до воєнного Харкова у 2023 році. Тема цьогорічного фестивалю «Коди відродження» утверджує силу культури як джерела стійкості та відновлення. В межах події відбулось шість традиційних концертів, інтерактив гурту «Муравський шлях» та музична презентація-обговорення творчості М. Леонтовича, Б. Лятошинського й інших митців за участю письменника С. Жадана. *KharkivMusicFest* тривав понад місяць і завершився 10 червня виступом Президентського симфонічного оркестру, який виконав Симфонію № 3 «Героїчна» Л. ван Бетховена та «Симфонію Незламності» українського композитора О. Безбородька. Організатором фестивалю є фонд громади Харкова «Толока».

15 травня у Львівській національній філармонії розпочато 44-й Міжнародний фестиваль музичного мистецтва «Віртуози», що традиційно постає не лише як платформа для популяризації академічної музики, а й як майданчик для відкриття нових імен. У програмі – понад два десятки концертів класичної музики, прем'єри творів молодих авторів (цикл концертів «Молоді віртуози»), події, присвячені пам'яті М. Скорика та Б. Лятошинського, благодійний концерт Академічного камерного оркестру «Віртуози Львова» на підтримку українських воїнів. У заходах взяли участь три філармонійні оркестри, Національна капела «Дударик», а також українські та світові солісти та диригенти.

21–30 травня у Житомирській обласній філармонії ім. Святослава Ріхтера пройшов Всеукраїнський фестиваль камерної музики «Pro | PHIL-MUSIC».

Урочисте відкриття поєдналося з творчим звітом колективів і солістів Житомирського музичного фахового коледжу ім. Віктора Косенка – до 120-річчя навчального закладу. Продовжили фестивальну програму концерти за участі Подільського камерного хору «Леонтович-капела» Вінницької обласної філармонії ім. Миколи Леонтовича (програма «The best world hits») і Камерного оркестру Житомирської обласної філармонії (програма «Свобода звучить камерно»).

Візуальні мистецтва

9 травня у Києві в Головному корпусі Національного музею історії України у Другій світовій війні було відкрито виставку «Пам'ять. Діалоги», реалізовану Музеєм війни разом із Музеєм *Berlin-Karlsborst* (Німеччина). Проєкт приурочено до Дня Європи та зосереджено на родинних історіях трьох мисткинь: Поліни Кузнецової з України, Ефи Найдлінгер та Джейн Альтен із Німеччини. Через щоденники, фотографії, усні спогади представників минулих генерацій, а також мистецькі рефлексії сучасних митців виставка порушує теми родинної та національної історичної пам'яті, подолання травматичного спадку минулого й розбудови культурного діалогу між народами. Кульмінацією цієї експозиції є символічна артінсталяція «Голоси» з проєкту П. Кузнецової «Чорнозем», створена спільно із художником А. Скрипкою.

23 травня у столичному Національному центрі «Український дім» представлено виставку «ПроЗорі», присвячену творчості київських художників другої половини ХХ століття – Ф. Тетянича, В. Ламаха, А. Рибачук і В. Мельніченка та Ф. Юр'єва. До експозиції увійшло понад дві сотні робіт митців – живопис, графіка, скульптура, а також архівні матеріали, спогади та світлини. Деякі твори демонструвалися вперше, зокрема, сторінки «Книги схем» В. Ламаха та серія естампів «Хіросіма» від А. Рибачук і В. Мельніченка. Доповнили виставку мультимедійні інсталяції, мапінг і звук, створюючи імерсивний досвід для відвідувачів. Також в межах проєкту «ПроЗорі» було відкрито низку виставок на інших локаціях: «Приснився мені сон. Федір Тетянич» – живописні, графічні й колажні твори художника, об'єднані темою космосу та безмежжя (артфундація «Дукат»); «Коли руйнується світ» – унікальні архівні матеріали, графіка, ескізи та макет із колекції Фонду збереження культурної спадщини Ади Рибачук і Володимира Мельніченка, що висвітлюють творчий пошук і контекст роботи художників над меморіалом трагедії Бабиного Яру (виставковий центр «Жива пам'ять» Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр»); «Щоденник Ади Рибачук» – розповідь художниці про творчість й особисті стосунки з В. Мельніченком (Музей-майстерня Ади Рибачук і Володимира Мельніченка).

3 та 4 травня у Київській міській галереї мистецтв «Лавра» пройшов другий всеукраїнський Арт Маркет професійного мистецтва, що презентував найкращі проєкти українських і міжнародних галерей, таких як «Goldens», «Ню Арт», «Dymchuk Gallery», «Mironova Gallery», «Галерея РА», «Vakulenko Art Consulting» та інші. Зокрема демонструвалися роботи українських художників, мистецтво яких відомо й поза межами України, – А. Криволапа, О. Голосія, Д. Кавсана, І. Гусєва, О. Ройтбурда, І. Марчука, В. Цаголова, Д. Бурлюка, М. Глуценка, Р. Сельського, Т. Яблонської. Під час заходу гостям показали фільм «Гляделов» К. Кравцової про українського майстра документальної чорно-білої фотографії О. Гляделова.

У столичних музеях й інших мистецьких просторах представлено експозиції: «Жінка. Мати. Берегиня» – живопис, графіка, скульптура, твори декоративно-прикладного мистецтва від понад ста митців з різних регіонів

України (Центральний будинок художника); «Арт-Вирій» – роботи близько 80 українських митців, серед яких майстри живопису та графіки, скульптори, фотографи, представники нових медіа, молоді автори та класики сучасності (галерея «Хлібня» Національного заповідника «Софія Київська»); «Простір натюрморту» – живопис А. Гафинець (Національний музей Тараса Шевченка); «Трієнале сценографії імені Данила Лідера. Контамінація» – роботи сучасних художників театру за 2022–2025 роки: макети сценічних рішень, ескізи декорацій, театральні костюми, авторські плакати, фотографії з реалізованих постановок (Національний музей декоративного мистецтва України); «Територія безпеки» – текстиль, живопис та інсталяція Л. Сеніченко (Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара»); «Світло на дотик» – твори живопису та плакати О. Ворони (Велика зала Національної академії мистецтв України); «Червоне – то любов» – витинанки з автентичними орнаментами, зокрема рекордних розмірів, художниці Т. Кузьмич (МВЦ «Музей історії міста Києва»); «Лялькове диво» – авторські ляльки, живопис, фотографії, артоб'єкти від 20 сучасних митців (Музей гетьманства); «Простір уяви» – близько ста графічних робіт корифеїв українського мистецтва та сучасних художників (Музеї сучасного мистецтва України); «Крила» – графічні твори О. Денисенка (ЦСМ «Білий Світ»); «Жести» – абстракції І. Яновича («Я Галерея»); «Хащі, зарості, чагарники» – живопис Я. Гавриш та фотографії В. Гавриша (галерея «Imagine Point»); «Плин буття» – картини О. Глушук («ANNCO Gallery»); «На згадку майбутнім. Жертовність» – живопис К. Отчіч-Черняк («Eye Sea Gallery»); «Футнот» – серія експериментальних скульптур і картин А. Підлісного, М. Мазура, Є. Найдлінгер (простір «MLYN design hub»); «Велика Блакитна Виставка» – синій колір у роботах К. Ніл: фотографія, живопис, колаж, об'єкти (Артпростір «Тоом»); «Залізний грім, що наближає тишу» – світлини українських та іноземних фотографів, серед яких Т. Колесник, А. Герасименко, С. Скринніков, А. Корчагін, В. Поліщук, І. Ткачов (галерея «Vakulenko Art Consulting»); «Варта» – міські пейзажі, автопортрети, текстильні мотанки та знакова робота «Розп'яття» (1991) художниці О. Придубалової (галереї «MISTRIKA»); «Останній рік» – знімки фотографів Влади та Костянтина Ліберових (артпростір «MacPaw Space»); «Прости мене, зайчику» – живопис Н. Савенко («Draft Gallery»); «Євген Сивокінь. Людина, яка вміє літати. Кіно, колаж» – архівні матеріали зі збірки Довженко-Центру, а також колажі, рисунки і фотографії з особистої колекції художника-мультиплікатора Є. Сивоконя (виставковий простір Довженко-Центру).

6 травня, в День піхоти, у Києві біля Арки Свободи українського народу відкрито перший елемент Алеї захисників України – пам'ятний знак «Піхота». На ньому зображено відбитки черевиків піхотинця, спрямовані на схід, як символ опору ворожій навалі. Подія відбулася в межах національної кампанії «Україна стоїть, бо стоїть піхота» за ініціативи платформи «Культурні сили» та Командування Сухопутних військ ЗСУ.

У столиці на фасаді Контрактового будинку встановлено мініатюрну скульптуру «Київські контракти», присвячену Контрактовому ярмарку, який

відбувався на цій площі та сприяв економічному розвитку Києва як центру підприємництва. Це ще одна робота від проєкту Ю. Бевзенко «Шукай!», що розповідає історію міста. Автором композиції традиційно є Ю. Білявський.

23–25 травня у Львові тривав V Міжнародний фестиваль архітектури та мистецтва «Вежа». Захід об'єднав архітекторів, урбаністів, дизайнерів, митців і представників влади для обговорення сучасних викликів і майбутнього української архітектури. Основними локаціями були Порохова вежа, Львівський скансен (Шевченківський гай) і Свірзький замок. Кожна отримала власну концепцію й атмосферу: від професійних дискусій до мистецьких перформансів і виставок. Цьогорічна тема фестивалю – «Нас – 25», що запрошує до міжрегіонального діалогу. Особливою подією стала відкрита дискусія про меморіалізацію та створення публічних просторів скорботи в українських містах. Також відбулися лекції, виставка витинанок мисткинь О. Коногорової та Ю. Станкевич, презентація зеленої інсталяції від архітекторів Ю. Шемчук і Д. Верхоляка, яка втілила риси всіх регіонів України, вистава «Скресла» від львівського театру ОКО. Мистецькі проєкти торкалися теми пам'яті, ідентичності, стійкості та ролі архітектури в процесі національного самовизначення.

У містах України відкрито виставки: «Модернізм в Україні. Сучасність та спадщина Харкова та Львова» – одна з частин міжнародної виставки про архітектуру і спільну європейську спадщину, зокрема архітектурний модерн в Україні (галерея «Kharkiv Media Hub» у Харкові); «Парне катання» – роботи фотографів Б. Михайлова та Ф. Тільманса (ЦСМ «ЄрміловЦентр» у Харкові); «Тіло» – проєкт харківських фотомитців В. Нікорчука та М. Чайки, фіналістів програми Муніципальної галереї *Open Call 2025* («АРТпідвал» Муніципальної галереї у Харкові); «Подорож» – ретроспектива творчості художника І. Яновича (львівська «Я Галерея»); «Рай/Пекло» – 145 творів живопису, графіки, скульптури та інсталяції від 66 митців («Zenyk Art Gallery» у Львові); «not to open, stored forever» – скульптури та інсталяції В. Дмитрика, «ХарБарБонд» – спільний проєкт мариупольських художників В. Харакоза, С. Баранніка, О. Бондаренка (Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку); «Pontus Euxinus» – картини С. Жалобнюка, присвячені пам'яті воїна, засновника львівської галереї «Світло» Д. Пащука (Рівненський обласний краєзнавчий музей); «Глинянський килим у 100-річчя Арт Деко» – гладкотканні килими сучасних майстрів за проєктами художників початку ХХ ст. (Дубенський замок на Рівненщині); «Щось, що має повну зовнішню схожість з чимось іншим» – мистецький проєкт двох мисткинь М. Русінкевич і К. Мельник («Асортиментна кімната» в Івано-Франківську); «Закарпатський СІРИЙ» – живопис О. Войтовича, І. Войтович, О. Динника, О. Кофеля, Н. Попової, Т. Табаки, М. Ходанича (мистецький центр «ILKO Gallery» в Ужгороді).

Креативні індустрії

22–25 травня у Львові пройшов *Lviv Fashion Week 2025*. Подія об'єднала українські бренди, експертів моди, художників і всіх, хто бачить у моді не лише

естетику, але й інструмент соціальних та культурних змін. Нові колекції представили *JULIYA KROS*, *VOZIANOV*, *NOVANA STUDIO*, *Khrystyna RACHYTSKA*, *VBRANA*, *BALOSSA*, *ROKSOLANA BOGUTSKA*. Крім показів, в межах події відбулися освітні заходи та артвиставка українських митців «Присутність». Організатори також збирали кошти на підтримку 47 окремої механізованої бригади, де служить багаторічний фотограф *Lviv Fashion Week I*. Федорів.

Музейна справа

До колекції Національного художнього музею України в Києві повернуто картину «Жіночий портрет» Владислава Галімського (1898), незаконно вивезену під час Другої світової війни. Пошук і верифікацію твору вдалося здійснити завдяки спільним зусиллям фахівців музею та Служби зовнішньої розвідки України. Побачити картину можна було протягом місяця з 15 травня. Поряд із нею – цифрова реконструкція історичної виставки «Український портрет XVII–XX століть», що відбулася у стінах музею 1925 року, де вперше було представлено і «Жіночий портрет» В. Галімського.

Впродовж травня у Національному музеї «Київська картинна галерея» експонувався виставковий проєкт «Золтан Мичка. Лінія наступності» – ретроспектива творчості закарпатського митця, н. х. України З. Мички. Представлено понад вісімдесят живописних робіт різних років із колекції родини художника, Київської картинної галереї та приватних зібрань. Поруч із творами З. Мички на виставці демонструвався живопис його наставників, друзів, зокрема, Е. Кондратовича, А. Коцки, А. Кашшай, Г. Глюка, В. Микити, Ю. Герца, А. Шепи, а також художників молодшого покоління – Ю. Шелевицького, І. Луценка, А. Коприви, А. Іванчю, С. Біби. Виставка є продовженням музейних проєктів «Закарпатська школа живопису» і «Сучасне мистецтво України».

7 травня у Національному музеї історії України презентовано мінівиставку «Містичні візерунки томашівського посуду», присвячену 100-річчю відкриття поселення трипільської археологічної культури біля села Томашівка Черкаської області (3600–3200 рр. до н. е.). Головною темою стали розписи та орнаменти кераміки Томашівки. У показі – біконічні кубки, амфори, горщики та миски, прикрашені складними ритмічними візерунками, із зображенням рослинних мотивів, небесних світил, спіралі, антропоморфних та зооморфних образів. Інші старожитності трипільської культури також можна побачити на виставках «Нев’янучий квіт Трипілля» та «Дохристиянські вірування України». 25 травня у Національному музеї історії України відбулося відкриття експозиції Китаївського скарбу з Мишоловки, знайденого понад 125 років тому на околиці сучасного Києва. Скарб, який датується кінцем XI – початком XII століття, складається з рідкісних «чернігівських» гривень, ювелірних прикрас, а також поясної гарнітури, ймовірно, виготовленої в Центральній Азії.

23 травня Національний заповідник «Києво-Печерська лавра» представив нову виставку «Мазепа. Стратегія європейської України» – велике зібрання артефактів мазепинської доби. До експозиції включено історичні документи,

твори мистецтва, коштовні речі, зброю, предмети побуту й одяг козацької еліти. Особливу увагу приділено книгам, стародрукам та символам політичного й духовного вибору України на зламі XVII–XVIII століть. Втілення цього виставкового проєкту стало можливим завдяки долученню партнерів: Національного музею історії України, Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній», Чернігівського обласного історичного музею ім. В. В. Тарновського, Національного заповідника «Хортиця», Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця», Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, Центрального державного історичного архіву України (м. Київ).

1 травня у столиці в Меморіальному будинку-музеї Лесі Українки, що входить до складу музеїв Українського Парнасу, відкрито експозицію під назвою «Справа СБУ: страсна весна 30-го», присвячену суду над Спілкою визволення України, який відбувся у 1930 році. Виставка дає змогу ознайомитися з хронікою судового процесу, долями обвинувачених та побачити рідкісні історичні документи, архівні фото- та відеоматеріали. Крім того, у Меморіальному будинку-музеї Михайла Старицького відновлено експозицію «Доля родини Старицьких у 1930-х роках».

27 травня у Київському міжнародному університеті розпочав роботу перший в Україні Музей Сергія Параджанова. Експозицію було зібрано з рідкісних матеріалів, включаючи особисті речі режисера, архівні фотографії, його колажі та малюнки. Частина простору – це авторські інсталяції, які переосмислюють творчість митця. На відкритті культурно-освітнього центру гостям показали виставу «Тіні забутих предків» у виконанні акторів Київського академічного театру українського фольклору «Берегиня».

Декілька виставок презентував цього місяця Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського, а саме: «Відроджені реліквії: здобутки реставраторів музейних закладів Полтавщини» (відреставровані історичні предмети з Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішні, Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського, Історико-культурного заповідника «Більськ» та Полтавського художнього музею (галереї мистецтв) імені М. Ярошенка); «М. О. Олеховський – корифей музейництва на Полтавщині: до 170-річчя з дня народження»; «Глиняна іграшка – шлях через віки».

5 травня в Історичному музеї Вишгородського історико-культурного заповідника, що на Київщині, представлено оновлену виставку «Вишгород стародавній», яка знайомить зі сторінками історії міста часів Княжої доби. Серед експонатів: відреставрований макет літописного Вишгорода (IX–XIII ст.), 3D-реконструкція храму Бориса і Гліба (XI–XII ст.), архівні матеріали Вишгородської археологічної експедиції 1935–1937 рр., ескізи вбрання Київської Русі від художниці та дослідниці З. Васіної та костюми з історико-документального фільму «Ярослав Мудрий – тесть Європи» від дизайнерки, авторки проєкту «Жінки княжої доби» К. Потлової.

Міжнародний день музеїв

У 2025 році Міжнародний день музеїв пройшов під гаслом «Майбутнє музеїв у стрімко змінних спільнотах». Ця тема наголошує на ролі музеїв у трансформації суспільства, що стикається з глибокими соціальними, технологічними та екологічними змінами. Мистецькі заклади розглядаються не лише як місця збереження культурної спадщини, а й як простори для інновацій, освіти та розвитку інклюзивних спільнот. До цього свята українські музеї традиційно підготували особливі програми: можливість безплатно відвідати експозиції та екскурсії, тематичні виставки, лекції, квести та інтерактиви для дорослих і дітей. З'явилися нові багатовимірні онлайн-проекти, які допомагають побачити все найцікавіше і найцінніше на екрані комп'ютера чи смартфона. Зокрема Київський обласний археологічний музей з нагоди Міжнародного дня музеїв 18 травня запустив новий інтерактивну квест-вікторину «В пошуках трипільських скарбів», ініціатором та розробником якого стала громадська організація «єМузей». Проект поєднує сучасні освітні підходи, історичні знання та ігрову мотивацію. Доступну всім нову віртуальну виставку «Шедеври NAMU» відкрив і Національний художній музей України разом із «єМузей». Це унікальна цифрова підбірка ключових робіт з колекції музею, створена у форматі 3D-туру з мультимедійними доповненнями. У віртуальному просторі представлено роботи Михайла і Тимофія Бойчуків, О. Богомазова, Ф. Кричевського, О. Екстер, О. Мурашка, Т. Яблонської та інших українських художників. У столичному Національному музеї Тараса Шевченка стартував у цей день інтерактивний онлайн-квест «Таємниці музею Шевченка», що перетворює знайомство з історією та спадщиною Кобзаря на захопливу гру. Квест, створений ГО «єМузей», поєднує аудіогід, завдання та живий діалог із простором музею. Аби привернути увагу до культури й історії, спеціальні тематичні події підготувала низка київських закладів: Національний музей «Київська картинна галерея» (кураторська екскурсія виставкою «Терещенківська, 9»); Національний музей мистецтв ім. Богдана та Варвари Ханенків (відкриття Музейного дворика); Національний музей історії України (театралізована інтерактивна екскурсія-квест «Там, де звичайне стає надзвичайним» та вікторина «Музейний код»); Національний заповідник «Києво-Печерська лавра» (козацький табір для дітей та дорослих та інтерактивна екскурсія «Як козаки Лавру боронили» для найменших відвідувачів); Національний музей народної архітектури та побуту України (презентація оновленого об'єкта: шинку із села Бабанка, що на Черкащині); МВЦ «Музей історії міста Києва» (історичні квести, лекції про історію Києва, експрес-екскурсії вулицею Богдана Хмельницького); Музей гетьманства (лекція історика Д. Гордієнка «Чорна рада 1663 р.: триумф катастрофи»); Музей книги і друкарства України (віртуальна екскурсія «Музейна магія чисел» з доданою реальністю). До Міжнародного дня музеїв різноманітні активності запропонували відвідувачам музеї по всій країні. Серед них: Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку («Ніч у Музеї Корсаків», що охопив нічну екскурсію, перформанси, майстер-класи); Державний історико-архітектурний заповідник «Хотинська фортеця» у Чернівецькій області (відеоекскурсія «Таємниця замкової церкви»);

Миколаївський обласний краєзнавчий музей «Старофлотські казарми» (лекція краєзнавця В. Кірчева й археологічна лабораторія); Харківський літературний музей (лекція «Оцифрування музейної колекції як перспектива доступності для користувачів та запорука її збереження для наступних поколінь» від Т. Рудь і М. Грачової); Національний історико-етнографічний заповідник «Переяслав» на Київщині (культурно-мистецький вишивальний проєкт «Рушник зцілення») та багато інших.

Збереження культурної спадщини

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України поповнило Національний перелік нематеріальної культурної спадщини України новим елементом «Традиція дзвонарства Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря: від набату до тридзвону перемоги».

Література

Від 29 травня до 1 червня у Києві в Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі «Мистецький арсенал» проходив XIII Міжнародний фестиваль «Книжковий Арсенал», що складався з програмної частини та книжкового ярмарку. Кураторками Фокус-теми «Все між нами – переклад» стали історикиня Єльського університету М. Шор та перекладачка, письменниця

О. Форостина. Цього року операторами продажу були видавництва, а також книгарні, які запропонували свою концепцію в одному з шести напрямів: «Арткнига», «Художня література», «Нон-фікшн», «Дитяча література», «Мальовані» та «Книги іноземними мовами». Представлено також партнерські стенди військових і волонтерських ініціатив. Повернувся на фестиваль і Ярмарок ілюстраторів. У програмі Книжкового Арсеналу 2025 відбулося понад дві сотні подій в межах Фокус-теми фестивалю, основної програми, програми для дітей та підлітків, професійної програми. Лекції, дискусії, перформанси, публічні інтерв'ю та поетичні читання пройшли на семи сценах. Кураторкою основної програми було запрошено журналістку, перекладачку, літературознавицю, продюсерку Радіо Культура І. Славинську. Відвідувачі мали змогу зустрітися з такими авторами, як О. Забужко, С. Андрухович, І. Цілик, К. Калитко. Спеціальні програми подій представили на Книжковому Арсеналі Український ПЕН і Літературно-перекладацький фестиваль «Translatorium» (Хмельницький). Також реалізовано 17 різноманітних виставкових проєктів.

8–11 травня у різних локаціях Львова та Львівщині тривали заходи VII Всеукраїнського форуму військових письменників, ініційованого Львівською обласною бібліотекою для юнацтва імені Романа Іваничука. Форум згуртував письменників із бойовим досвідом, видавців і бібліотекарів з усієї України. Відбулися творчі зустрічі, книжкові презентації, екскурсії, поетичні читання, професійне спілкування та обмін практиками збереження національної пам'яті. Серед учасників були як відомі ветерани-письменники – В. Якушев, П. Солтис, Н. Розлуцький, М. Ніколаєв, так і нові обличчя – лідер гурту «Тінь Сонця» С.

Василюк, актор В. Тука, письменники П. Дерев'янка й І. Мітров. Особливою подією стало започаткування літературної премії імені Василя Паламарчука «Смішно про страшне» – унікальної нагороди для авторів, які мають мужність і талант говорити про війну крізь призму гумору. Лауреатами премії посмертно стали О. Закерничний (книжка «Записки добровольця») та О. Осадко (поетична збірка «Жити не можна померти»). Окрему спеціальну відзнаку родини Паламарчуків отримав В. Галадим за дебютну книгу «Стріляний горобець».

9 та 10 травня у Вінниці проведено фестиваль *VinBookFest*. Цьогоріч захід приурочено Дню Європи. Основний меседж фестивалю – «Мир та єдність». У програмі – презентації книжкових новинок, автограф-сесії, виступи українських письменників, панельна дискусія за участі ветеранів війни та благодійна акція зі збору книг і коштів для військових. Серед різноманітних локацій фестивалю: виставка-продаж книг від локальних та українських видавництв; творчі намети для зустрічей, куди завітали О. Лірник, А. Кокотюха, М. Марченко, Т. Горіха Зерня, В. Капранов, В. Запека, А. Євдокимова та інші письменники; тематичні простори для дітей; інтерактивні зони.

Визначено лауреатів Всеукраїнської літературної премії імені Ірини Вільде від Львівської обласної організації Національної спілки письменників України. Володарем другої премії став А. Кириченко з Білої Церкви, що на Київщині, за збірку оповідань «Домбейко». Третьої премії відзначилась львів'янка Т. Яремчук за книгу малої прози «Чужі». Перша премія цьогоріч не призначалась. У складі журі були майстри слова Н. Ковалик, О. Масляник, Л. Бернакевич, О. Кіс, О. Кришталева й І. Подольська.

Літературну премію імені Володимира Свідзінського, засновану Лігою українських меценатів і редколегією журналу «Київ», цього року присуджено харківській поетесі І. Мироненко за поетичні добірки у журналі «Київ», зокрема, «Карантинний календар», «Сторожеві секрети мальв», «Місяцю лебедю».

16 травня у столичній книгарні мережі «КнигоЛенд» відбулася церемонія нагородження переможців премії нонфікшн і бізнес-літератури *KBU Awards 2024*. Цьогоріч до коротких списків премії потрапило 29 книг за підсумками другої половини 2023 та весь 2024 рік. Найкращі відзначено в п'ятих основних номінаціях: «Особистісний розвиток» – «Не музи, а м'язи. 50 вправ із творчопису» М. Титаренко; «Історія» – серія книг «Навігатор з історії України “Русь”» В. Арістова, Г. Качури, Я. Грицака; «російсько-українська війна» – «Російська війна проти України. Як нарешті розірвати чотирьохсотрічне замкнене коло» В. Бадрака, В. Горбуліна; «Розвиток бізнесу» – «Як непрофакапити проєкт» О. Просніцького; «Національна ідентичність» – «Українська мова. Подорож із Бад-Емса до Страсбурга» О. Демської. Також члени журі вручили спеціальні відзнаки авторам і видавництвам, які зробили значний внесок у розвиток української нонфікшн літератури. Зокрема такі нагороди отримали: Н. Заверуха і видавництво «Фабула» – за майстерність викладу та практичність подання у книзі з розвитку бізнесу «Безконтрольні. Що треба знати про бізнес-процеси?»; колектив авторів «Стартапи добра. Люди та проєкти, яких не зламала війна» і «Видавництво Старого Лева» – за поширення

ідей підприємництва та цінностей сімейного бізнесу; видавництво «Колесо Життя» – за внесок у формування української ідентичності та свідомості громадян України публікацією матеріалів лекцій І. Козловського «Людина на перехресті. Роздуми про екзистенційний інтелект»; видавництво «Дух і Літера» – за внесок у формування української ідентичності та свідомості громадян України публікацією матеріалів лекцій І. Козловського «Гідність – це правдивість»; очільниця видавництва «Віхола» І. Замоцна – за вагомий внесок у розвиток видання нефікшн книг українських авторів; очільниця видавництва «Vivat» Ю. Орлова – за плідну співпрацю з українськими авторами у 2024 році; команда з підготовки нових видань І. Козловського – за внесок у формування української ідентичності. Співзасновниками премії *KBU Awards* є власник інтернет-магазину бізнес-літератури *kniga.biz.ua* Д. Лаппо, очільниця Українського інституту книги О. Коваль, ресторатор М. Храмов.

Бібліотечна справа

12 травня у Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого в Києві стартувала всеукраїнська кампанія «Книги з міжнародного гуманітарного права в бібліотеки України», ініційована Червоним Хрестом України за підтримки Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого і сприяння Міністерства культури та стратегічних комунікацій України. Захід зібрав бібліотекарів зі всіх регіонів. Представникам понад 150 бібліотек передано комплекти фахової літератури. Це видання, які розповідають про становлення та практику застосування міжнародного гуманітарного права, його основоположні принципи, правове регулювання ведення воєнних дій, захист цивільного населення, захист культурної спадщини та інші важливі аспекти, визначені Женевською конвенцією.

Кіномистецтво

Від 30 травня до 1 червня у столичному Будинку кіно вдруге пройшов феміністичний кінофестиваль «Гаккебуш», створений, аби надихнути українських режисерок і операторок на початку їхнього шляху в кіноіндустрії. У програмі фестивалю: благодійний показ документального фільму «Невидимий батальйон» режисерок С. Ліщинської, А. Горлової та І. Цілик, спрямований на підтримку руху *Veteranka*; покази 26 короткометражних фільмів в межах національної конкурсної і європейської позаконкурсної програм; індустрійна секція (пітчінг нових проєктів українських режисерок, лекторій, нетворкінг); церемонія нагородження переможців. Головний приз фестивалю – червоне «Палке серце», отримали короткометражні стрічки: «Креветки, вимикач, бичок і пляшечка» О. Пирожик «за сміливість у пошуку візуальної мови та оригінальне осмислення трагічної реальності» (найкращий ігровий фільм національного конкурсу); «Ужгород, в укриття!» О. Горієнко «за легкість, дотепність та точне відчуття сьогодення» (спеціальна відзнака конкурсу ігрових короткометражних фільмів); «4.5.0» А. Рури «за щемкість історії і впевнений старт у документалістиці» (найкращий документальний фільм національного конкурсу);

«Лелеки завжди повертаються додому» Г. Козютинської «за сильне, цілісне і щемке висловлювання» (спеціальна відзнака конкурсу національних документальних фільмів).

22–26 травня Довженко-Центр разом із кінотеатром «Жовтень» провели щорічний «Київкінофест», покликаний поєднувати кіномистецтво з міською ідентичністю. Цьогорічна тема – «Київ крізь віки». Через класичні та сучасні фільми глядачі змогли побачити, як із часом змінювався образ міста на екрані. Фільмом відкриття фестивалю стала «Дика любов» В. Новака (1993) із колекції Довженко-Центру, представлена кінознавцем С. Битюцьким. У показі також: «Легенда про княгиню Ольгу» Ю. Ілленка (1984), «Людина з кіноапаратом» Д. Вертова (1927), «Руда фея» В. Коваленка (1987), «Ніагара» О. Візиря (1992), «Стрімголов»

М. Степанської (2017). 24 та 25 травня у кінопросторі Національного центру «Український дім» в межах мініфесту «Київ.Кіно» пройшли спеціальні покази та зустрічі з творцями документальних картин «Нескінченність за Флоріаном» О. Радинського, «Квіти України» А. Борець, «Шелест кроків» К. Кравцової, а також коротких метрів про Київ «Як тебе не любити 3.0».

Цього місяця на великі екрани країни вийшли документальні фільми «Сентиментальна подорож до планети Параджанова» Т. Томенка, «Обережно! Життя триває» А. Штуки та «Квіти України» А. Борець. 29 травня Довженко-Центр розпочав ретроспективний показ відреставрованої версії фільму С. Параджанова «Тіні забутих предків» (1964). Оновлена версія стрічки була доступна у 60 кінотеатрах.

Декоративно-прикладне мистецтво

1 травня у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї відбулось відкриття експозиції та нагородження переможців IX Молодіжної бієнале українських традиційних ремесел «Спадковість майстерності». Представлено близько ста індивідуальних та групових робіт, виконаних у різних видах декоративно-прикладного мистецтва: кераміка (навчально-показова творча майстерня-студія народних ремесел «БарВінОк», м. Бар), кераміка, витинанка, валяння (Вінницька дитяча школа мистецтв), лозоплетіння (Центр дитячої та юнацької творчості «Барви України», Вінниця), форми керамічної скульптури (образотворче відділення Вінницької дитячої музичної школи), декоративний розпис (студія петриківського розпису під керівництвом Г. М. Рибак, Вінницький державний педагогічний університет). Відзначено твори Є. Герасименко, К. Соколова, В. Домбровського, З. Чернишук, О. Рудакова, І. Гордєєвої, А. Мосійчук, Е. Кривіцького, А. Бінковської та М. Бінковського. До 1 червня в межах роботи бієнале проводились майстер-класи за участю знаних майстрів Вінниччини.

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та

узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування ***І. Г. Піленко***

Формат 60х84/16. Умовн. друк. арк. 1,16. Б/т. Зам. 45. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12